

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO LEŻAJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO NA LATA 2021–2027 Z PERSPEKTYWĄ DO 2035 ROKU

Powiat Leżajski

Gmina Grodzisko Dolne

Gmina Leżajsk

Miasto Leżajsk

Gmina Nowa Sarzyna

Gmina Kuryłówka

Gmina Tryńcza

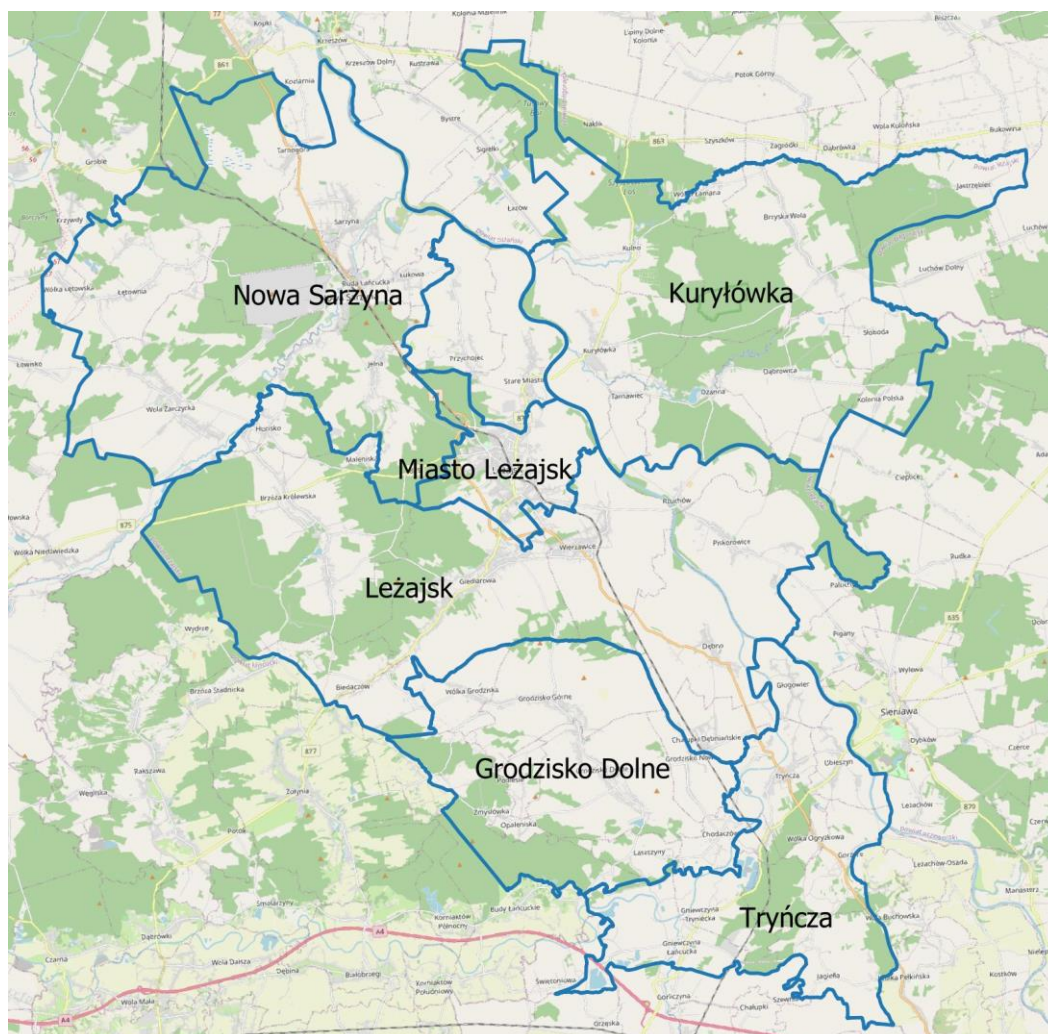

STRESZCZENIE OBYWATELSKIE

Niniejszy dokument obejmuje jednostki samorządu terytorialnego, które zawarły Porozumienie w sprawie opracowania i wdrażania strategii rozwoju ponadlokalnego. Dokument został opracowany dla Powiatu Leżajskiego, Gminy Miasto Leżajsk, Gminy Leżajsk, Gminy Nowa Sarzyna, Gminy Kuryłówka, Gminy Grodzisko Dolne, Gminy Tryńcza. Strategia Ponadlokalna na lata 2021–2027 z perspektywą do 2035 roku to plan działania wyznaczający wspólne, strategiczne cele rozwoju dla 7 jednostek samorządu terytorialnego tworzących Obszar Funkcjonalny w perspektywie co najmniej kolejnych 7 lat. Ustalenia zawarte w Strategii OF stanowią podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe Obszaru Funkcjonalnego zintegrowanej, średniookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego.

W trakcie prac podjęto decyzję, aby na potrzeby określenia obszaru funkcjonalnego przyjąć wspólną nazwę określającą partnerstwo siedmiu jednostek samorządu terytorialnego zawarte na rzecz opracowania niniejszej strategii jako Leżajski Obszar Funkcjonalny. Wspólna marka ma oddawać ponadlokalny charakter współpracy i może zostać wykorzystana do identyfikacji obszaru w procesie wdrażania działań zaplanowanych w ramach dokumentu strategicznego.

Mapa 1 – Leżajski Obszar Funkcjonalny

Źródło: opracowanie własne.

Obszar powiązanych ze sobą funkcjonalnie jednostek samorządu terytorialnego został poddany analizie w ujęciu obiektywnym w kluczowych dla jego rozwoju sektorach. Diagnoza została opracowana z wykorzystaniem statystyki publicznej i właściwych opracowań analitycznych. Opiera się na faktach i niezbędnych komentarzach ustrukturalizowanych w osiem zasadniczych działów:

Obszar Funkcjonalny, Społeczeństwo, Szkolnictwo i wychowanie, Infrastruktura, Aktywność gospodarcza, Kultura, Wizerunek i czas wolny, Jakość życia, Finanse samorządu.

Zakres strategii rozwoju gminy oraz strategii rozwoju ponadlokalnego określa art. 10e „Ustawy o samorządzie gminnym”. Jest to minimum warunków, jakie musi spełnić strategia ponadlokalna. Podmiot przygotowujący dokument może zamieścić w nim dodatkowe elementy, jeśli jest to zasadne ze względu na zakres tematyczny podejmowany w danej strategii. Strategia rozwoju ponadlokalnego powinna zawierać elementy wskazane na poniższym rysunku.

Rysunek 1 – Zakres Strategii Rozwoju Ponadlokalnego

Wnioski z diagnozy	<ul style="list-style-type: none"> W strategii wskazujemy najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy sporządzonej zgodnie z art. 10a ust 1 znowelizowanej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (uzppr).
Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	<ul style="list-style-type: none"> Cel to odpowiedź na problem/potencjał, który chcemy przy pomocy zaplanowanej interwencji rozwiązać/wzmocnić.
Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	<ul style="list-style-type: none"> Identyfikacja kluczowych zmian niezbędnych do realizacji założonych celów pozwoli na określenie najważniejszych kierunków interwencji, a następnie instrumentów realizacyjnych.
Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	<ul style="list-style-type: none"> Rezultaty wskazują jaki efekt planowanych działań należy osiągnąć. Jakie zmiany są potrzebne na danym terytorium, aby osiągnięcie założonych celów było możliwe.
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	<ul style="list-style-type: none"> Model przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju wynikającą z uwarunkowań związanych z położeniem przestrzennym gmin, trendami rozwojowymi oraz kierunki zmian.
Obszary strategicznej interwencji (OSI) wraz z zakresem planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> Należy wskazać OSI określone w strategii rozwoju województwa oraz dodatkowe OSI kluczowe dla gmin, jeżeli takie zidentyfikowano.
System realizacji strategii i wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	<ul style="list-style-type: none"> Główne zadania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w realizację zaplanowanej interwencji oraz mechanizmy i najważniejsze instrumenty służące realizacji celów strategicznych.
Ramy finansowe i źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Należy wskazać wielkości i źródła środków finansowych zaplanowanych na realizację strategii wraz z potencjalnymi źródłami finansowymi.

Źródło: opracowanie własne.

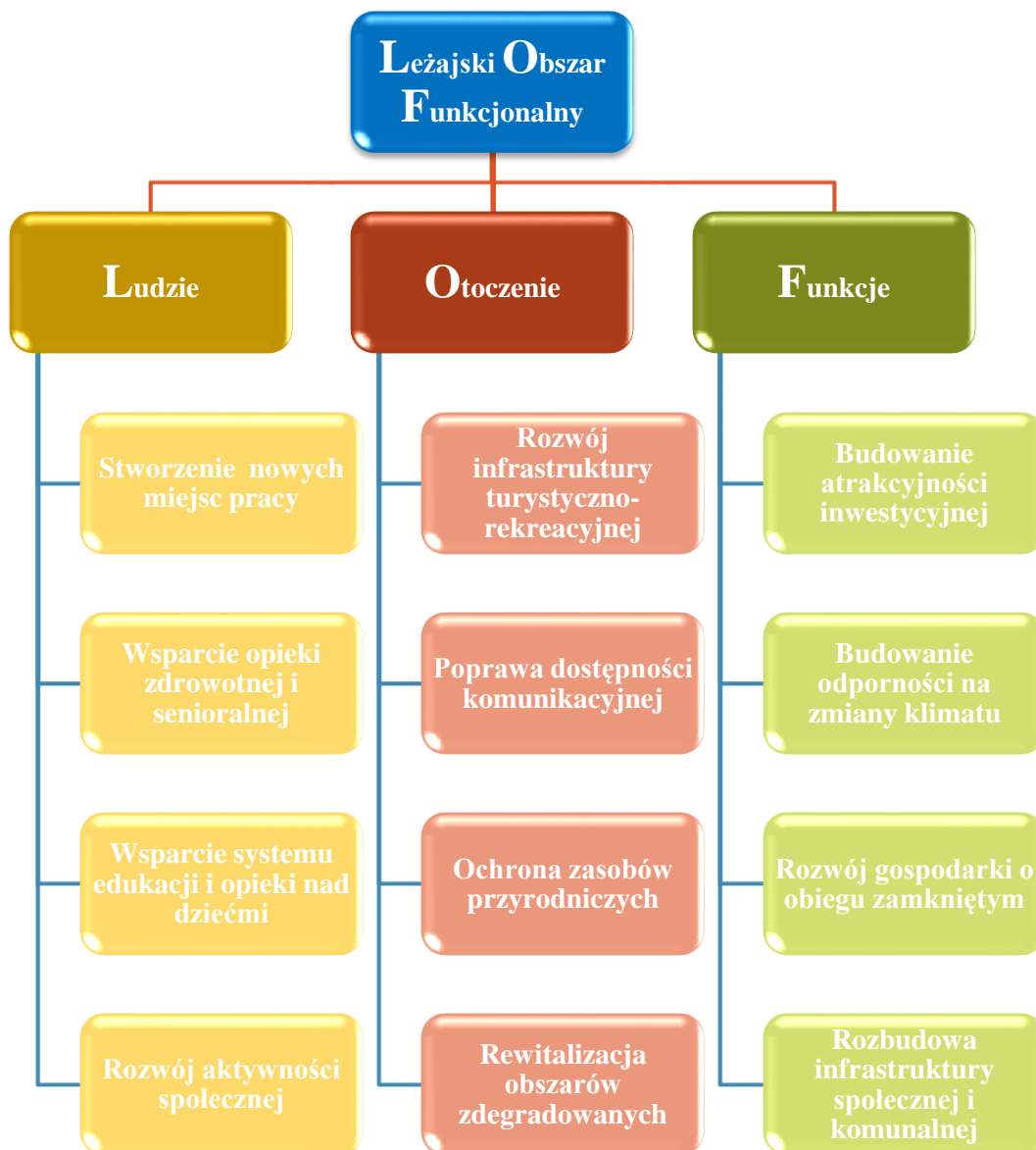
Zgodnie z wymogami ustawy o samorządzie gminnym, strategia rozwoju ponadlokalnego sporządzona zostanie w formie tekstowej oraz graficznej. Forma graficzna obrazuje przede wszystkim model struktury funkcjonalno-przestrzennej gmin oraz obszary strategicznej interwencji. W ramach prac nad dokumentem posłużono się również zobrazowaniem poszczególnych elementów diagnozy i innych elementów części strategicznej.

Na podstawie analizy danych statystycznych oraz danych otrzymanych od ośmiu JST, eksperci zewnętrzni opracowali diagnozę stanu obecnego. Wnioski z dokonanej analizy posłużyły do identyfikacji mocnych i słabych stron oraz czynników sukcesu i ewentualnej porażki realizacji strategii. Działania te, były poddane również ocenie mieszkańców obszaru. Zidentyfikowane problemy, szanse rozwojowe i zagrożenia po uwzględnieniu silnych stron i potencjałów obszaru doprowadziły do sformułowania wizji, która ma zostać osiągnięta w wyniku realizacji strategii ponadlokalnej:

Jednostki samorządu terytorialnego tworzące Leżajski Obszar Funkcjonalny aktywnie współdziałają na rzecz rozwoju obszaru, wzmocnienia aktywności społecznej i gospodarczej, opierając swoją aktywność zasady partnerstwa i zintegrowanego rozwoju oraz kompleksowość interwencji. Potrzeby socjalne mieszkańców obszaru funkcjonalnego są w pełni zaspokojone i mogą się oni cieszyć z życia na atrakcyjnych przyrodniczo i infrastrukturalnie terenach, zbudowanych zgodnie z myślą zrównoważonego rozwoju i poszanowania środowiska naturalnego.

W nawiązaniu do sformułowanej wizji, zaproponowano trzy obszary strategiczne oraz uszczegóławiające je cele operacyjne. Cele określone są w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Opisują przejście od sytuacji wyjściowej do sytuacji pożądaney. Odpowiadają one na potrzeby rozwojowe Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz mają stanowić odpowiedź na problemy i potencjały obszaru. Identyfikacja kluczowych zmian niezbędnych do realizacji założonych celów rozwojowych pozwoli na określenie najważniejszych kierunków interwencji, a następnie instrumentów realizacyjnych (w tym projektów). Instrumenty realizacyjne będą przypisane do poszczególnych celów i kierunków interwencji.

Rysunek 2 – Układ obszarów strategicznych i celów operacyjnych

Źródło: Opracowanie własne.

Struktura celów w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego tworzy logicznie powiązany, spójny system odpowiadający na poszczególne kategorie problemowe. Realizacja zaplanowanych kierunków działań powinna zapewniać osiągnięcie celów operacyjnych wskazanych w ramach trzech celów strategicznych. Należy również zaznaczyć, że kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Niejednokrotnie będą mogły zostać zrealizowane dzięki zintegrowanym projektom wzmacniając tym samym możliwość uzyskania efektu synergii.

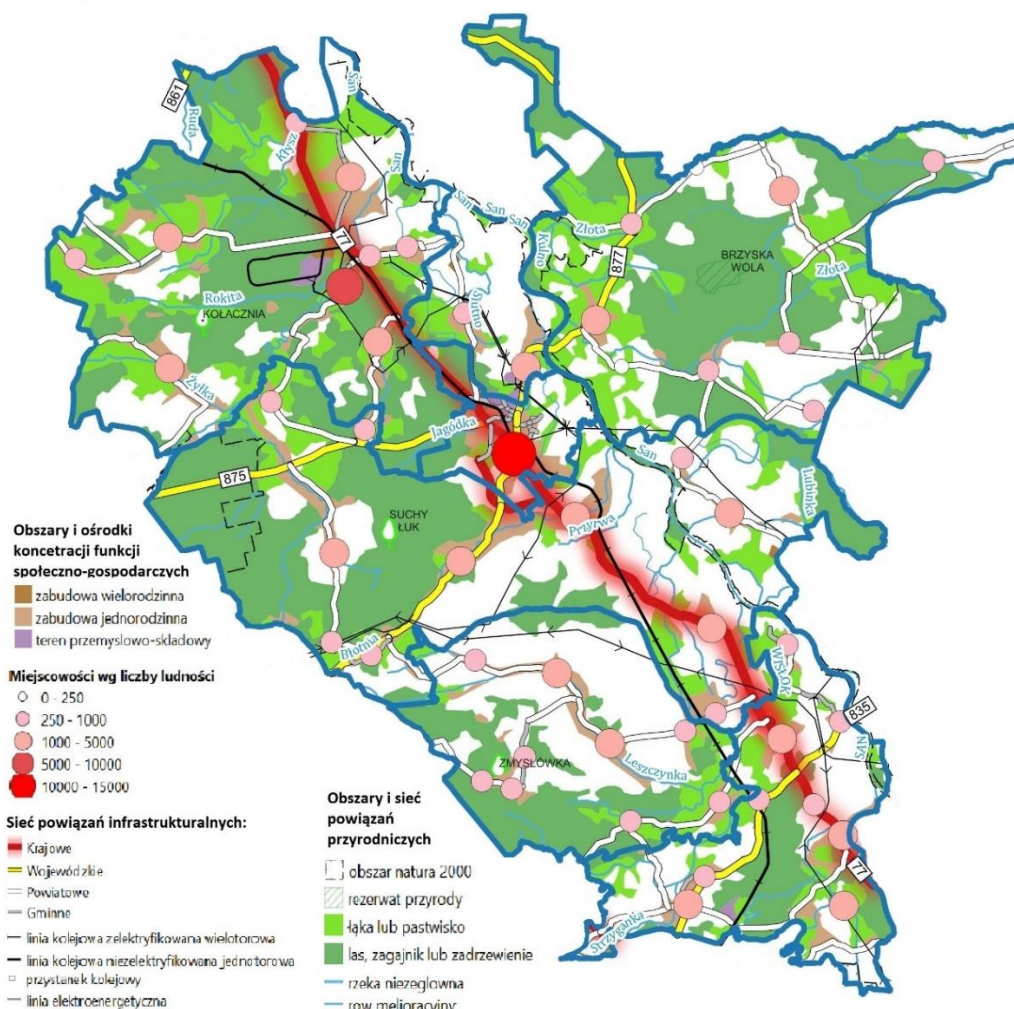
Rysunek 3 – Schemat wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: Opracowanie własne.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego obejmującego teren Powiatu Leżajskiego: Gminy Miasto Leżajsk, Gminy Leżajsk, Gminy Nowa Sarzyna, Gminy Kuryłówka, Gminy Grodzisko Dolne, oraz Gminy Tryńcza leżącej w powiecie Przeworskim wskazuje przede wszystkim obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów.

Mapa 2 – Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego

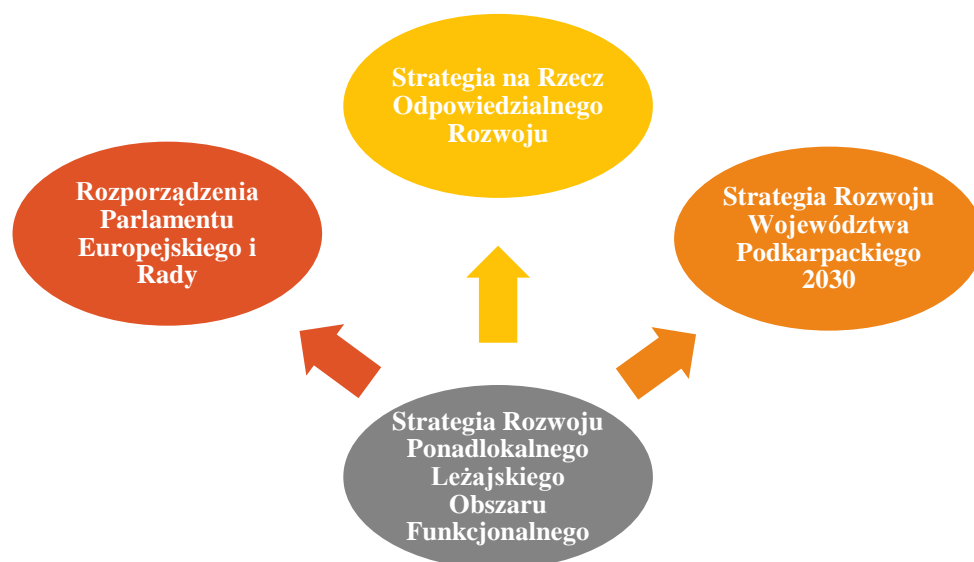

Źródło: opracowanie własne.

Wskazuje również obszary istotne dla jego rozwoju (np. obszary z potencjałem rozwojowym, obszary o określonych funkcjach, obszary borykające się z problemami rozwojowymi) oraz rodzaje powiązań występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami. Na podstawie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej określa się zatem strategiczne działania i obszary, które będą podstawą wzmacniania potencjału funkcjonalno-przestrzennego oraz zapobiegania zjawiskom negatywnym i konfliktogennym.

Wskazane poniżej dokumenty strategiczne i wykonawcze stanowią warunki brzegowe dla Strategii Rozwoju Ponadlokalnego OF, która została przygotowana w pełnej zgodności z tymi dokumentami. Działania określone w Strategii odpowiadają równocześnie na wyzwania europejskie i krajowe zidentyfikowane w obszarach wsparcia współfinansowanych z Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych. Mając na uwadze rozpoczynającą się nową perspektywę finansową UE na lata 2021 – 2027 dołożono wszelkich starań, aby strategia spełniała również wszystkie wymagania stawiane przez akty prawne wyższego szczebla.

Rysunek 4 – Zgodność Strategii Ponadlokalnej OF z dokumentami nadrzędnymi

Źródło: opracowanie własne.

Dobór instrumentów realizacyjnych opiera się na ocenie potrzeb i problemów - dokonanej na podstawie diagnozy stanu wyjściowego oraz oceny efektywności i skuteczności dotychczasowych działań podejmowanych przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego. Zaplanowane przedsięwzięcia realizacyjne są ukierunkowane na usuwanie zidentyfikowanych na etapie diagnostycznym niedoborów lub barier hamujących zrównoważony rozwój terytorialny. Wskazanie konkretnych mechanizmów wdrażania strategii jest ważne. To właśnie dzięki nim realizacja zaplanowanej interwencji przez wszystkie podmioty może przebiegać spójnie, tworząc efekt synergii.

Dlatego też, wyznaczono dwa poziomy w systemie realizacji przedsięwzięć, odpowiadające założeniom wizji oraz zaprojektowanych celów strategicznych i operacyjnych. Poziom pierwszy ma charakter ponadlokalny, planistyczny i strategiczny. Odnosi się wprost do postanowień niniejszego dokumentu. Jednocześnie zawiera zbiór przedsięwzięć wspólnych dla kilku Partnerów. Na poziomie ponadlokalnym będą to m.in. projekty partnerskie, czy też wiązki projektów finansowane z różnych źródeł, w tym szczególnie z wykorzystaniem środków UE. Poprzez projekt partnerski rozumie się przedsięwzięcia podejmowane przez kilka JST, realizowane na rzecz mieszkańców obszaru funkcjonalnego, wykraczające zasięgiem oddziaływania poza teren jednej gminy. Wiazki projektów

to zbiór działań realizowanych jednocześnie przez różne JST, w tym samym obszarze tematycznym, prowadzący do osiągnięcia wspólnych celów.

Drugi poziom realizacji postanowień porozumienia ma charakter wdrożeniowy. Dotyczy zatem opracowania dokumentów wykonawczych do Strategii Ponadlokalnej. Będą to Programy Rozwoju poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa. Zawierają one krótką charakterystykę poszczególnych gmin, z uwzględnieniem ich przewag konkurencyjnych oraz listę przedsięwzięć o charakterze indywidualnym, które wpisują się w cele i priorytety rozwojowe strategii ponadlokalnej. Dokumenty wdrożeniowe powstały równoległe do Strategii Rozwoju Ponadlokalnego i są z nią w pełni zgodne, uszczegóławiając jednocześnie założone celce strategiczne i operacyjne. Tak opracowany system dokumentów o charakterze strategicznym, stanowił będzie podstawę do ubiegania się o środki zewnętrzne przy realizacji projektów zarówno partnerskich jak i indywidualnych prowadzących do zrównoważonego rozwoju całego obszaru objętego strategią.

Rysunek 5 – Schemat wdrażania strategii ponadlokalnej

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla OF obejmującego: Powiat Leżajski, Gminę Miasto Leżajsk, Gminę Leżajsk, Gminę Nowa Sarzyna, Gminę Kuryłówka, Gminę Grodzisko Dolne, Gminę Tryńcza została opracowana w pełnej zgodności z zasadą z partycypacji społecznej. Na każdym etapie prac zagwarantowano udział partnerów społeczno-gospodarczych. Lokalne grupy interesariuszy składające się m.in. z przedstawicieli podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji zostały włączone w prace nad przygotowaniem i będą włączone również w działania związane z wdrażaniem Strategii Ponadlokalnej. Takie podejście pozwala na wykorzystanie potencjału wszystkich zaangażowanych stron i jednocześnie buduje poczucie wspólnej odpowiedzialności władz samorządowych i mieszkańców za przygotowanie dokumentu, a następnie jego realizację.

Rysunek 6 – Udział lokalnych interesariuszy w procesach przygotowania i realizacji Strategii Ponadlokalnej

Źródło: opracowanie własne.

Cały proces pozwolił na zaangażowanie różnych grup społecznych w przygotowanie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 roku, co jest również zapowiedzią pełnej współpracy z mieszkańcami na etapie wdrażania strategii i realizacji poszczególnych inwestycji.